

Frisse Wind. Nu!

GREENPEACE

Dorpsraad
Wijk aan Zee

health first
gezondheid op een

Datum: 3 oktober 2023

Geacht Kamerlid,

Op 11 oktober vergadert u bij het Commissiedebat Externe Veiligheid over o.a. Tata Steel. Op 22 september verscheen een [langverwacht en belangrijk RIVM-rapport](#) over Tata Steel. Voor het eerst is onomstotelijk aangetoond dat de uitstoot van Tata Steel leidt tot gezondheidsschade onder omwonenden. Tata Steel heeft dit nooit willen erkennen. "Gezondheid? Daar gaan wij niet over", was het standaard antwoord van directeur Hans van den Berg. Nu staat dit dus vast.

Het RIVM is ook volstrekt duidelijk in nog iets: Er zijn weliswaar meer plekken in Nederland met ongezonde lucht, maar de IJmond is de enige plek waar één enkele bron een stapeling van ernstige risico's veroorzaakt. Het RIVM keek naar fijnstof, PAK, lood maar ook naar stank en lawaai van Tata. Nieuw voor ons is dat ook de door de fabriek uitgestoten stikstof schade aanricht aan onze gezondheid. Tata Steel is, naast CO₂, met afstand de grootste puntbron van stikstof, fijnstof, lood, PAK en andere Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in Nederland.

Het RIVM geeft aan dat blootstelling aan deze cocktail van schadelijke stoffen waarschijnlijk tot een groter gezondheidsrisico leidt dan de optelsom van de gezondheidsschade die in dit rapport per stof is berekend. Ook is blootstelling aan piekconcentraties door incidenten (die bij Tata Steel veelvuldig voorkomen) onvoldoende meegenomen¹. De in het rapport berekende gezondheidsschade vormt daardoor een absolute ondergrens, geeft het RIVM zelf ook aan. Vanuit het voorzorgsbeginsel, dat een juridisch bindend uitgangspunt is, is de overheid verplicht om maatregelen te nemen om de gezondheid van omwonenden te beschermen. Tata Steel wil de antieke en lekkende kookfabriek 2 pas sluiten per 1 januari 2030, en voor kookfabriek 1 is een sluitingsdatum geheel van tafel. Dat zou voor omwonenden betekenen dat een hele generatie nog opgroeit met de giftige uitstoot van Tata Steel. Nu ingrijpen is noodzakelijk. De 'voorkant' die draait op steenkool, de grootste bron van alle ellende, moet veel sneller dicht. Omwonenden hebben jarenlang strijd moeten voeren om de vervuiling van Tata Steel op de politieke agenda te krijgen, maar dat zou niet zo moeten zijn. Omwonenden zouden geen partij hoeven te zijn als de overheid de gezondheid van omwonenden op 1 zet.

¹ Zie pagina 247 RIVM rapport

Trek de vergunning voor kookfabriek 2 in

Het openhouden van kookfabriek 2 is onhoudbaar. De fabriek staat zeer dicht op Wijk aan Zee en is een grote bron van fijnstof, stikstof en PAK. Het RIVM geeft aan dat de berekende gezondheidsschade een ondergrens is, waarbij onvoldoende rekening is gehouden met blootstelling aan piekconcentraties door incidenten. Echter, er zijn zo vaak 'incidenten' dat je niet meer van incidenten kunt spreken. Op de website [Spotdegifwolk.nl](https://www.spotdegifwolk.nl) zijn in vier maanden tijd 400 gifwolken geregistreerd en gemeld, dat is gemiddeld drie per dag, waaronder [een heel aantal gevallen van streng verboden 'rauwe kooks'](#), waarop een dwangsom van 100.000 euro staat. De kookfabriek kan structureel niet binnen de vergunning opereren. De fabriek is meer dan 50 jaar oud en ver over de houdbaarheidsdatum. Het is een tikkende tijdbom. Op basis van het voorzorgsbeginsel zoals onder meer vastgelegd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, het advies van de [Onderzoeksraad voor de Veiligheid](#), artikel 8 van de Richtlijn Industriële Emissies, artikel 2.33 van de WABO en de Omgevingswet die in 2024 van kracht wordt, kan en moet worden aangestuurd op intrekking van de omgevingsvergunning (zie bijlage). Om dit kracht bij te zetten adviseren wij om sluiting van kookfabriek 2 per 1 januari 2025 voorwaardelijk te maken voor elke vorm van ondersteuning via een maatwerkafspraken.² Om het sluiten van verouderde en vervuilende installaties in de toekomst eenvoudiger te maken is aanpassing van de wet nodig. De omgevingsdiensten pleiten daar inmiddels voor, maar de situatie in de IJmond is zo urgent dat we daar nu niet op kunnen wachten.

Pas de stikstofnorm voor kookfabriek 1 direct aan

Uit het RIVM-rapport blijkt dat stikstof niet alleen voor natuurschade, maar ook voor veel gezondheidsschade zorgt, juist in combinatie met fijnstof. Het is dus zaak om de stikstofuitstoot van Tata Steel zo snel mogelijk omlaag te brengen. Kookfabriek 1 beschikt nog niet over een stikstof filter. De [motie Bouchallikht](#) over het actualiseren van de Europese stikstofnorm voor kookfabrieken werd in april door de staatssecretaris aangehouden, en is op 26 september aangenomen met 137 stemmen voor. Wij gaan ervan uit dat de regels zo snel mogelijk worden aangepast en dat ook kookfabriek 1 van Tata Steel vanaf volgend jaar aan de geldende Europese norm van 500 mg/m³ moet voldoen. Gezien de vastgestelde gezondheidsschade en het feit dat het gaat om Europese normen uit 2012 (!) achten wij een overgangstermijn ongepast.

Maak het Schone Lucht Akkoord juridisch bindend

Het is een hardnekkige gewoonte in Nederland dat belangrijke zaken rond milieu en gezondheid per convenant geregeld worden. Een cadeau voor grote vervuilers want die zijn dan niet juridisch afrekenbaar. Zo [bleek in augustus maar weer bij de rechter](#) toen omwonenden tevergeefs eisten dat de norm voor het uitstoten van zwaveldioxide bij Tata Steel zou worden aangepast naar de waarden in het Schone Lucht Akkoord (SLA). Het SLA heeft pas waarde als het zo snel mogelijk juridisch bindend wordt gemaakt. Het gaat om de advieswaarden uit 2005 (!) van de Wereldgezondheidsorganisatie. Deze waarden zijn in 2022 geactualiseerd. Vanaf 2030 moeten deze geactualiseerde waarden wettelijk verankerd zijn.

² Dit was de oorspronkelijke sluitingsdatum voor kookfabriek 2 in het Groen Staal plan van de werkgroep Zeester.

Tot slot. De staatssecretaris zal wederom opwerpen dat we de fabriek niet de grens over moeten jagen, want 'beter groen hier, dan grijs elders'. Een aantal punten daarover:

- De situatie waarin Tata Steel zich nu bevindt is het gevolg van [decennialang wanbeleid](#) door de directie van het bedrijf zelf. Bewust is niet geïnvesteerd in schone productie, maar wel in lobby en advocaten om milieu- en klimaatbeleid te ondermijnen. Winst stond en staat altijd voorop. De kookfabrieken en hoogovens zijn ver over de levensduur, maar worden opengehouden want het zijn 'moneymakers'. Mocht Tata Steel door de nodige handhaving omvallen, dan heeft de directie van Tata Steel dat geheel aan zichzelf te wijten. Een overheid die om die reden een oogje toeknijpt, geeft een beloning voor slecht gedrag. Daarmee zeggen wij nadrukkelijk niet dat Tata Steel dicht moet, maar het bedrijf kan alleen voortbestaan als het op korte termijn kan produceren binnen de grenzen van een gezonde leefomgeving.
- Juist de kookfabriek en hoogovens van Tata Steel in IJmuiden zijn zeer verouderd, in het buitenland staan vaak nieuwere installaties die minder vervuilend zijn. Daarnaast is de staalmarkt niet mondiaal maar regionaal vanwege de hoge transportkosten en lage marges. Tata Steel IJmuiden concurreert vooral binnen Noordwest Europa en die concurrenten zijn al een stuk verder met verduurzaming dan Tata Steel.
- Een rapport van Intelligence Group laat zien dat er in de regio geen werkloosheidsprobleem zal ontstaan, want [werkgevers staan in de rij voor de vakmensen van Tata Steel](#).

Tata Steel erkent ook na het RIVM-rapport nog steeds niet dat het gezondheidsschade veroorzaakt. Wij willen dat er op zeer afzienbare termijn een einde komt aan de voor onze gezondheid schadelijke uitstoot van het bedrijf. Daarvoor is een strakke deadline noodzakelijk. Wij kijken daarvoor naar u. Wij hopen dat u de moed en wijsheid heeft om na zoveel jaar strijd van bewoners en rapporten van deskundigen in te grijpen.

Met vriendelijke groet,

Vera van Waardenburg, voorzitter Dorpsraad Wijk aan Zee

Sanne Walvisch, Stichting Frisse Wind.Nu!

Andy Palmen, Directeur Greenpeace Nederland

Antoinette Verbrugge, Gezondheid op 1

Dirk Weidema, Milieuplatform IJmuiden-Noord

Sandra Demmers, inwoner van Wijk aan Zee

ANNEX: Wettelijke ruimte intrekken vergunning kookfabrieken

Uit de [lijst van vragen en antwoorden](#) inzake Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat:

Vraag 7

Welke nationale wetgeving moet worden gewijzigd om het gemakkelijker te maken voor bevoegde gezagen om vergunningen voor fabrieken, fabrieksdelen of productieprocessen waarbij ongezonde stoffen vrijkomen in te trekken, wanneer de volksgezondheid op het spel staat?

Antwoord vraag 7

Op dit moment geldt de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). In artikel 2.33 Wabo staan de opties voor het intrekken van een vergunning. In het eerste lid van dit artikel staan zeven situaties waarin een vergunning door het bevoegd gezag moet worden ingetrokken. Dit is bijvoorbeeld aan de orde als dit uit een Europees of internationaal verbindend voorschrift volgt. Ook is dit aan de orde als redelijkerwijs niet kan worden bereikt dat voor de inrichting de in aanmerking komende best beschikbare technieken worden toegepast. In het tweede lid van artikel 2.33 Wabo staat wanneer een vergunning door het bevoegd gezag kan worden ingetrokken. Het gaat hier om acht situaties.

Vanaf 1 januari 2024 geldt de Omgevingswet met onderliggende regelgeving. Hierin is bepaald dat het bevoegd gezag de omgevingsvergunning kan intrekken op dezelfde gronden waarop een omgevingsvergunning kan worden geweigerd (artikel 8.97, eerste lid, Besluit kwaliteit leefomgeving). Dat kan bijvoorbeeld als het bedrijf significante milieuverontreiniging veroorzaakt. Specifiek is nog bepaald dat het bevoegd gezag de omgevingsvergunning kan intrekken als het bedrijf niet alle passende preventieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid treft (artikel 8.102, eerste lid, onderdeel b, Besluit kwaliteit leefomgeving). Intrekken mag alleen als aanpassing van de vergunningvoorschriften niet helpt. Met de komst van de Omgevingswet krijgt het bevoegd gezag dan ook meer mogelijkheden om vergunningen in te trekken als de bescherming van de gezondheid in het geding is.

Richtlijn Industriële Emissies, artikel 8: Niet-naleving

1. De lidstaten treffen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de vergunningsvoorwaarden worden nageleefd.

2. In geval van een inbreuk op de vergunningsvoorwaarden, zorgen de lidstaten ervoor dat:

- a) de exploitant de bevoegde autoriteit onmiddellijk op de hoogte stelt;
- b) de exploitant onmiddellijk de nodige maatregelen neemt om ervoor

te zorgen dat op een zo kort mogelijke termijn weer aan de voorwaarden wordt voldaan;
c) de bevoegde autoriteit de exploitant verplicht alle passende aanvullende maatregelen te nemen die volgens de bevoegde autoriteit nodig zijn om ervoor te zorgen dat weer aan de voorwaarden wordt voldaan.

Indien de inbreuk op de vergunningsvoorwaarden een direct gevaar voor de menselijke gezondheid oplevert of onmiddellijke en significante nadelige gevolgen voor het milieu dreigt te hebben, en zolang niet gewaarborgd kan worden dat overeenkomstig de punten b) en c) van de eerste alinea weer aan de voorwaarden wordt voldaan, wordt de exploitatie van de installatie, stookinstallatie, afvalverbrandingsinstallatie, afvalmeeverbrandingsinstallatie of het respectieve betrokken deel ervan opgeschort.